

**Vilken syn har de som fått tamdjur
eller bikupor angripna av stora
rovdjur på ersättningen?**

Vilken syn har de som fått tamdjur eller bikupor angripna av stora rovdjur på ersättningen?

Författare: Eva Hedmark¹

Eva Hedmark ORCID: 0000-0002-2850-461X

Rapport från SLU Viltskadecenter 2024-7

Utgivare: SLU Viltskadecenter

Utgivningsort: Grimsö

Utgivningsdatum: 2024-10-02

Version: 1.0

Foto framsida: Ylwa Norén, Länsstyrelsen Västmanland

ISBN: 978-91-988985-3-8

© Viltskadecenter

Rapporten kan laddas ned som pdf-dokument från Viltskadecenters webbplats
www.slu.se/viltskadecenter

¹ SLU Viltskadecenter, Institutionen för ekologi, Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU, Grimsö
152, 739 93 Riddarhyttan

Vilken syn har de som fått tamdjur eller bikupor angripna av stora rovdjur på ersättningen?

Innehållsförteckning

Inledning	3
Metod	3
<i>Frågeformulär, mottagare och utskick</i>	3
Resultat	4
<i>Deltagande och svarsfrekvens</i>	4
<i>Djurslag i undersökningen</i>	6
Tamdjur och hundar	6
Bikupor	13
<i>Nöjd eller missnöjd?</i>	16
Fritextsvar.....	16
Resultat uppdelat på tamdjurstyp.....	18
<i>Tillit till myndigheter</i>	20
<i>Ej anmälda rovdjursangrepp</i>	22
Diskussion	24

Inledning

Naturvårdsverket har gett i uppdrag åt Viltskadecenter att genomföra en nollvärdesmätning för framtida uppföljning bland landets lantbrukare. Uppdraget bestod av två delar:

- 1) Att undersöka vilken kännedom landets lantbrukare har om viltskadesystemet.
- 2) Att undersöka hur nöjda eller missnöjda de som haft angrepp av stora rovdjur på tamdjur är med ersättningen.

Den här sammanställningen avser den andra delen, vars syfte var att ta reda på hur de som fått sina tamdjur eller bikupor angripna av stora rovdjur (varg, lodjur, björn, järv eller örn) ser på den ersättning de fått via Länsstyrelsen.

Metod

Frågeformulär, mottagare och utskick

Undersökningen genomfördes i form av ett elektroniskt frågeformulär där frågorna syftade till att ta reda på vilken syn de som fått sina tamdjur eller bikupor angripna av stora rovdjur har på ersättningen de fått från Länsstyrelsen.

Studiens upplägg och frågeformulär diskuterades inom Viltskadecenter samt med representanter från Naturvårdsverket, Lantbrukarnas Riksförbund, Svenska Fåravelsförbundet och Lund universitet. Det slutliga frågeformuläret bestod av ca 30 frågor med svarsalternativ. En fråga innehöll också möjligheten att motivera sitt svar med text. Formuläret hade varierande svarsalternativ beroende på om respondenten haft rovdjursangrepp på tamdjur, hund eller bikupa. Frågorna varierade även beroende på respondenternas svar, exempelvis gällande vilken typ av ersättning de ansökt om och vilken typ av ersättning de fått. Generellt behövde respondenterna svara på 10–20 frågor för att nå formulärets slut. Tidsåtgången för att svara på formuläret beräknades till 10–15 minuter.

En förfrågan om att delta i undersökningen skickades till 865 personer eller företag som anmält rovdjursangrepp till länsstyrelsen under perioden 2017–2022. I samtliga fall gällde att angreppet hade kvalitetsssäkrats av länsstyrelsen som angrepp av varg, björn, lodjur, järv eller örn, och att anmälares postadress registrerats i databasen Rovbase.

Förfrågan om att delta skickades med vanlig post via Postnords tjänst Skapa Utskick. Brevet innehöll förutom allmän information om undersökningen en länk och en QR-kod till frågeformuläret. Formuläret var elektroniskt och skapat i enkätverktyget Netigate. Det första utskicket gjordes 7 november 2023 och en påminnelse skickades ut 16 dagar senare. Enkäten var aktiv från 7 november till och med 19 december och respondenterna hade därmed nästan sex veckor på sig att svara. För att kunna svara på frågeformuläret krävdes att respondenterna först gav sitt samtycke gällande SLU:s behandling av personuppgifter. Formuläret kunde nås och fyllas i från olika typer av enheter (dator, telefon, läsplatta). Att delta i undersökningen var frivilligt och samtliga svar var anonyma.

Frågeformuläret inleddes med frågor kring hur många angrepp av stora rovdjur som deltagarna haft på tamdjur eller bikupor under de senaste sex åren (2017–2022) som anmälts respektive inte anmälts till länsstyrelsen, samt för hur många olika angrepp som ersättning erhållits. Angrepp som skett inom samma dygn räknades genomgående som ett rovdjursangrepp. Efter de inledande frågorna ombads deltagarna att endast beakta det senaste angreppet de fått ersättning för. Svarsresultaten gällande deltagarnas syn på ersättningen avser alltså endast ett rovdjursangrepp per deltagare.

Resultat

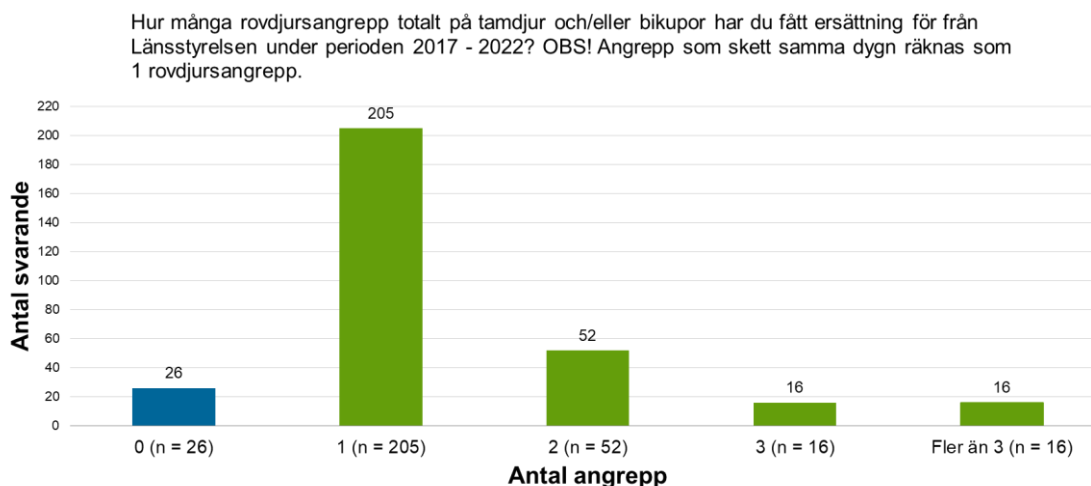
Deltagande och svarsfrekvens

Bland de 865 postadresserna visade det sig att åtminstone 46 inte längre var aktuella. Undersökningen levererades därför till som mest 819 personer/företag.

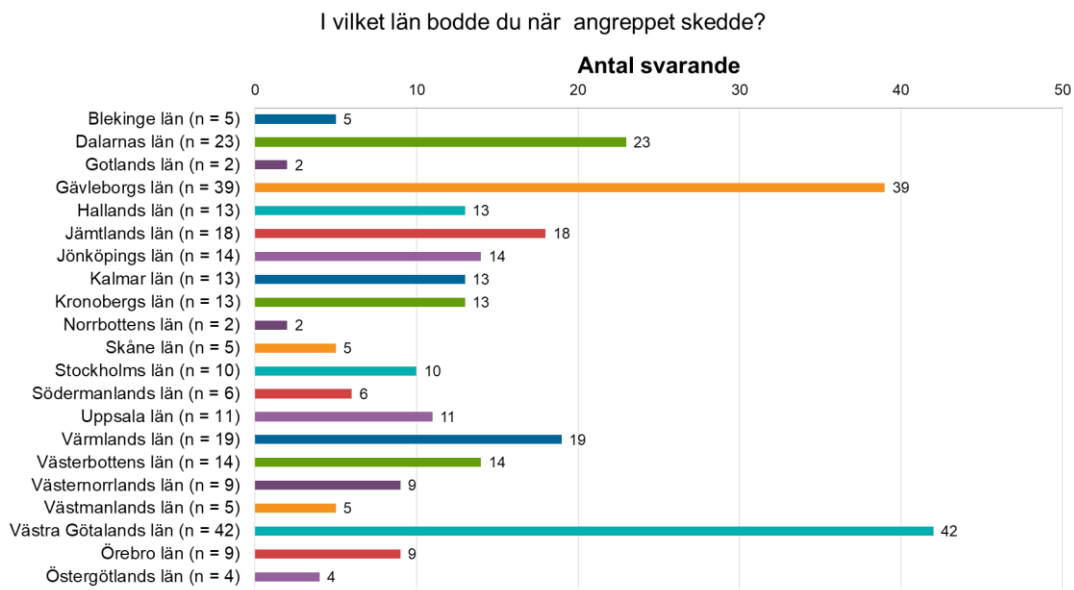
Bland de 819 personer/företag som förfrågan om deltagande skickades till var det 434 (53 %) som öppnade webformuläret och 319 (39 %) som påbörjade det. Det går dock inte att ge en faktisk siffra på svarsfrekvensen. Dels vet vi inte hur många av kontaktuppgifterna i Rovbase som fortfarande var aktuella, dels vet vi inte hur många av de som anmält rovdjursangrepp till länsstyrelsen (och därmed finns i Rovbase) som sedan också ansökt om och erhållit ersättning. I brevet med information framgick att syftet var att undersöka hur de som fått ersättning ser på den. Flera mottagare som inte ansökt om eller erhållit ersättning valde därför antagligen direkt att avstå eftersom de inte tillhörde målgruppen. Bland de som påbörjade formuläret svarade 26 personer att de inte fått ersättning för något rovdjursangrepp under perioden 2017–2022. Dessa tillhörde inte målgruppen och slussades därför till formulärets slutsida utan att tillfrågas om syn på ersättning.

Antalet deltagare som svarade att de fått ersättning för minst ett rovdjursangrepp på tamdjur eller bikupor under den aktuella perioden var 289 (figur 1). Formulärets sista fråga gällde länstillhörighet och den ställdes till alla deltagare som angett att de fått ersättning för minst ett angrepp under 2017–2022. Den frågan besvarades av 276 personer (figur 2).

I genomsnitt tog det 7 minuter och 45 sekunder för en person att nå frågeformulärets slutsida. Ungefär två tredjedelar av deltagarna svarade via en mobiltelefon och resten via en dator.

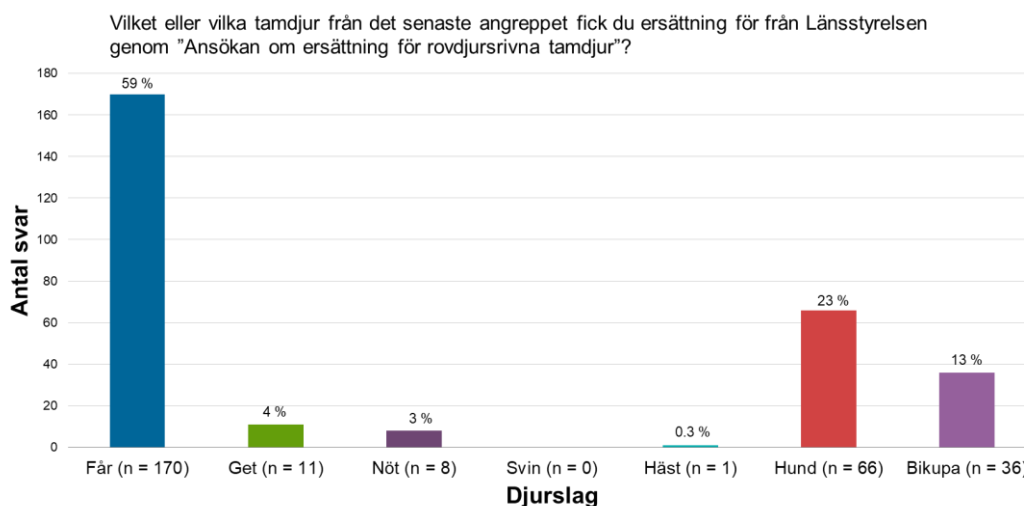
Figur 1. Bland 315 personer svarade 289 att de fått ersättning för minst ett rovdjursangrepp under perioden 2017–2022. Dessa utgjorde undersökningens målgrupp (gröna staplar).

Figur 2. Länstillhörighet för undersökningens målgrupp (de som fått ersättning för minst ett rovdjursangrepp under perioden 2017–2022).

Djurslag i undersökningen

När deltagarna svarade på frågor om ersättningen för rovdjursangrepp ombads de att endast beakta det senaste angreppet de fått ersättning för. Vilket eller vilka djurslag som angreps vid det här tillfället redovisas i figur 3. Vanligast var angrepp på får (59 %) och därefter på hund (23 %). I 36 fall (13 %) gällde det beaktade fallet ersättning som erhöles i samband med angrepp på bikupor.

Figur 3. För undersökningens frågor om ersättningen ombads deltagarna att endast beakta det senaste rovdjursangreppet de ersatts för. Grafen visar vilket eller vilka djurslag som angreps i de fall som beaktades.

Undersökningen följde två huvudsakliga spår: Ett för fall där ersättning erhöles för rovdjursangrepp på tamdjur och hundar och ett för fall där ersättning erhöles för angrepp på bikupor. Nedan presenteras svarsresultat för respektive spår.

Tamdjur och hundar

Utöver frågor om ersättningen innehöll formuläret också några bakgrundsfrågor (tabell 1, figur 4–5). Syftet med dessa var att få grundläggande information om de angrepp som deltagarna beaktade då de gav sin syn på ersättningen. Bakgrundsfrågorna medförde också möjlighet att kategorisera och bryta ner svarsmaterialet i mindre delar. Exempelvis för att undersöka om synen på ersättningen påverkades av antalet angripna tamdjur, om tamdjuren ingick i näringsverksamhet eller av vilket rovdjur som orsakade angreppet.

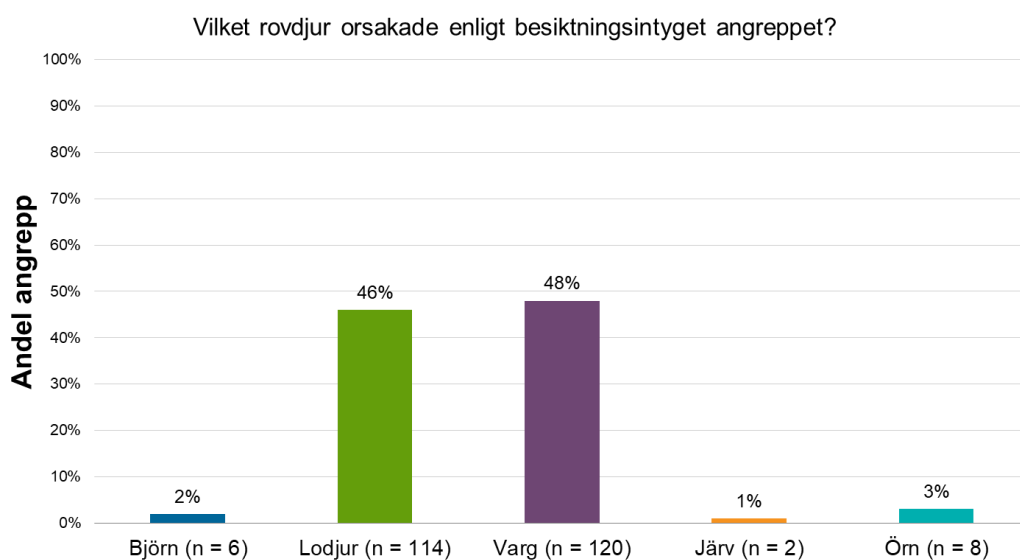
Majoriteten av de får och nötdjur som angreps av rovdjur i de beaktade tillfällena ingick i näringsverksamhet (tabell 1). Getter var en del av näringsverksamhet i 55 % av fallen och hundar i 11 %.

Varg och lodjur stod för den absoluta huvuddelen av de angrepp som låg till grund för deltagarnas svar rörande ersättningen (figur 4). Endast ett fåtal fall där ersättning utgätt för skada orsakad av björn, järv och örn finns med i undersökningen.

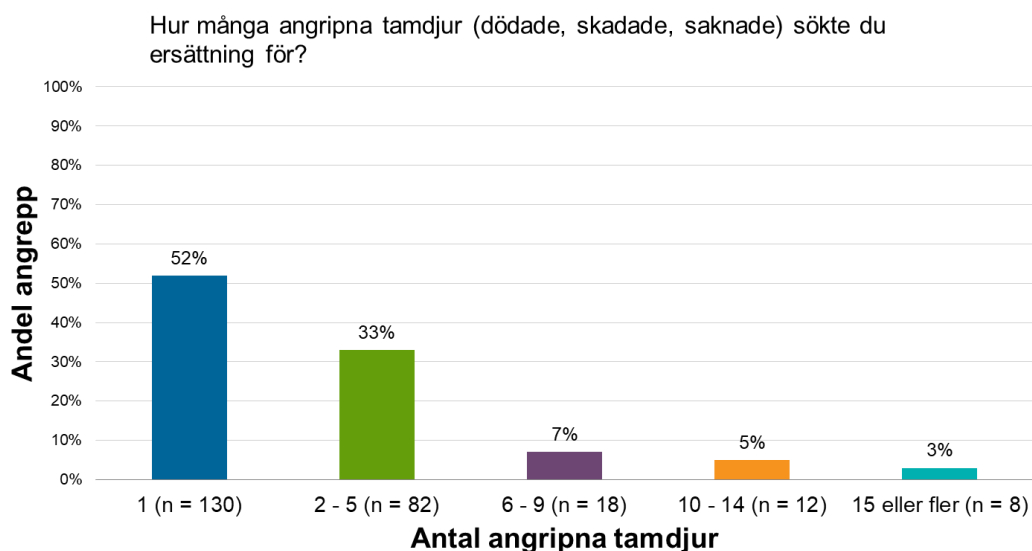
I 52 % av fallen hade djurägaren ansökt om ersättning för ett angripet djur, i 33 % av fallen gällde ansökan 2–5 djur. Åtta fall (3 %) handlade om angrepp med 15 eller fler angripna djur (figur 5).

Tabell 1. Andel av de beaktade fallen där de angripna djuren ingick i näringsverksamhet.

	N	Andel i näringsverksamhet
Får	170	88%
Get	11	55%
Nöt	8	100%
Häst	1	0%
Hund	66	11%

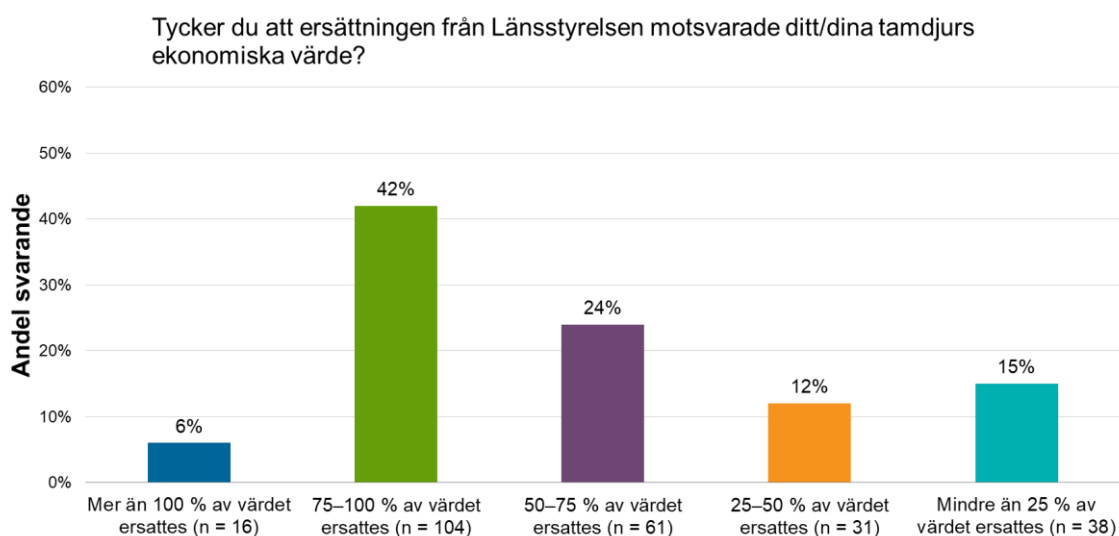

Figur 4. Andel av angreppen på tamdjur och hund som enligt besiktningsintyget orsakats av björn, lodjur, varg, järv och örn.

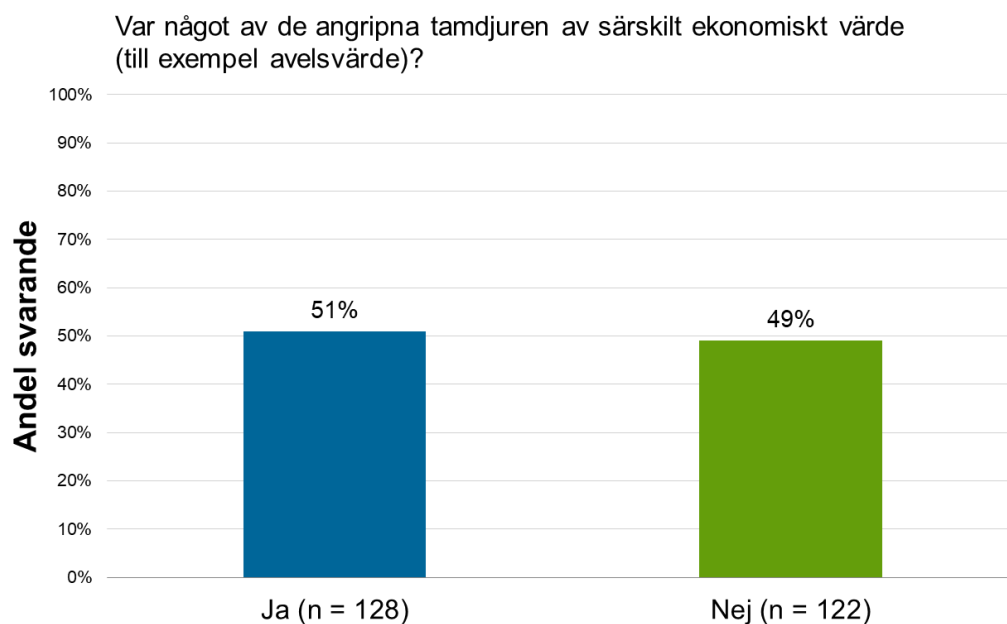

Figur 5. Antalet djur som deltagarna ansökt om ersättning för vid det senaste angreppet varierade. De flesta deltagarnas ansökte om ersättning för upp till fem djur. Men även större angrepp med ansökan om ersättning för 15 eller fler djur fanns med.

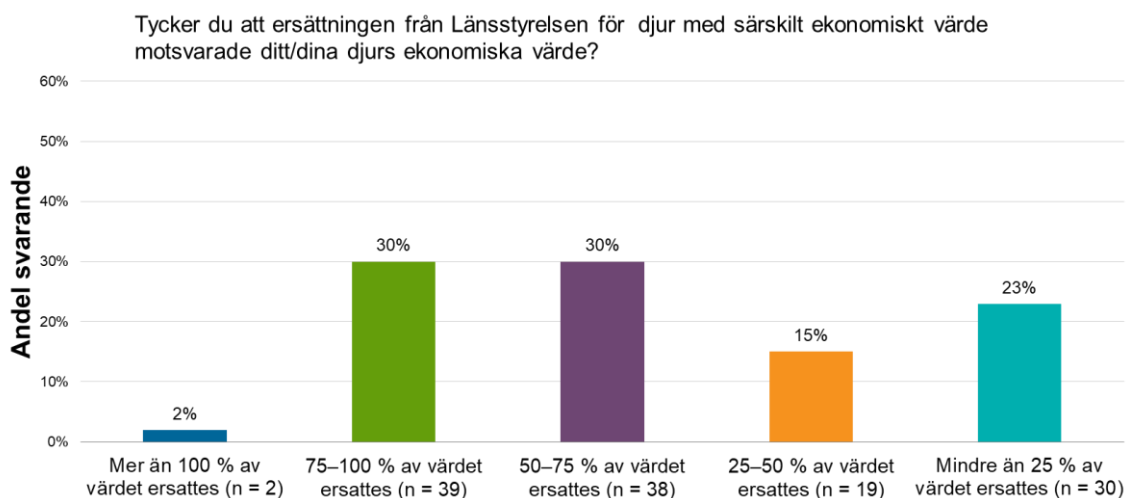
Nedan redovisas djurägarnas svar på frågor gällande vilken typ av ersättning de fått, och i vilken grad de ansåg att ersättningen motsvarade kostnaderna som uppstod i samband med angreppet (figur 6–13).

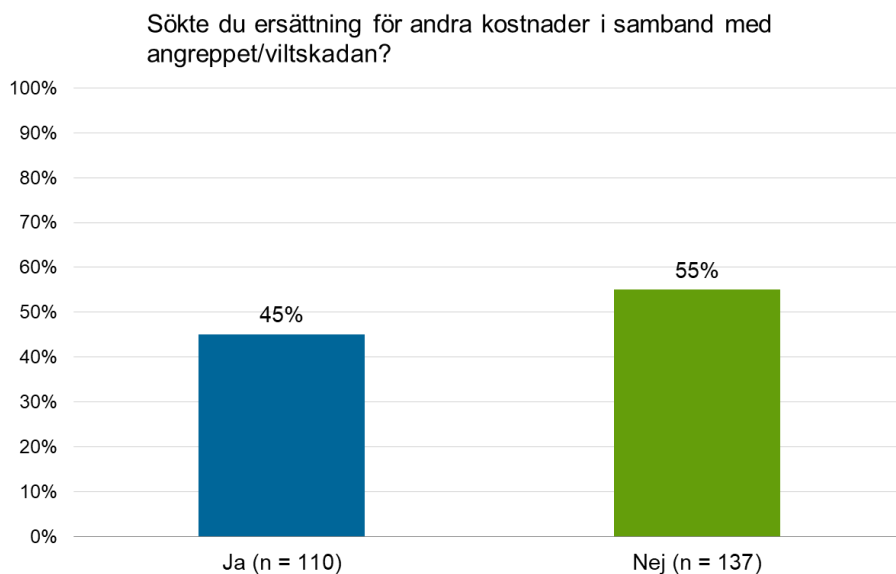
Figur 6. Djurägarnas skattning av hur stor del av tamdjurens ekonomiska värde som ersattes efter rovdjursangreppet. Resultatet visar en stor spridning, nära hälften (48 %) svarade att den ekonomiska ersättningen motsvarade 75 % eller mer av tamdjurens värde, samtidigt svarade relativt många (15 %) att ersättningen motsvarade mindre än 25 % av värdet.

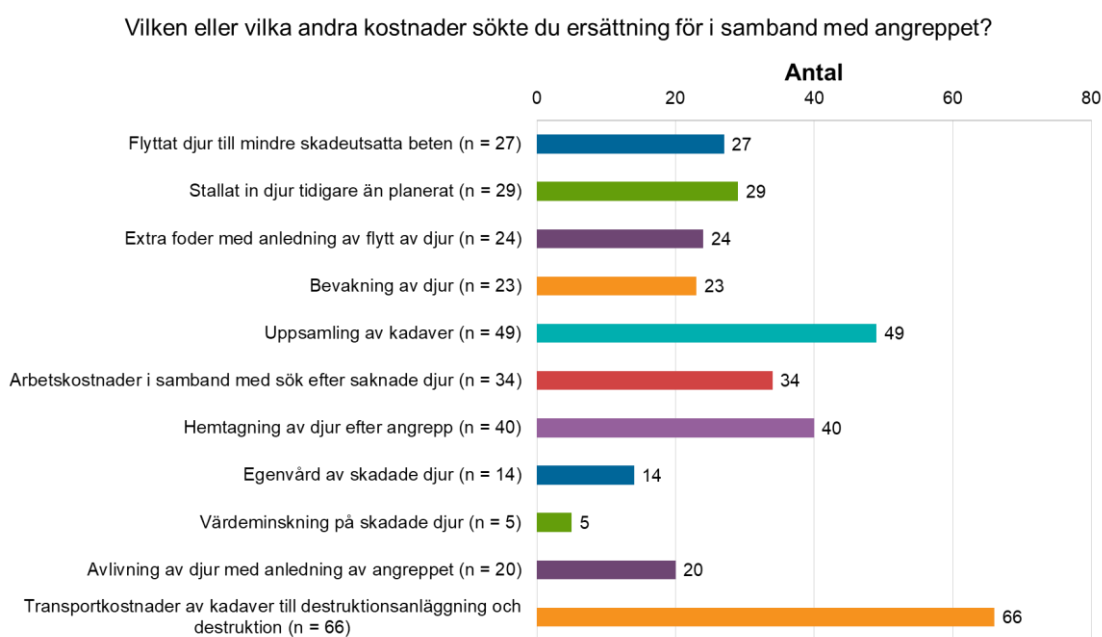
Figur 7. Ungefär hälften av djurägarna svarade att något av de angripna tamdjuren hade ett särskilt ekonomiskt värde.

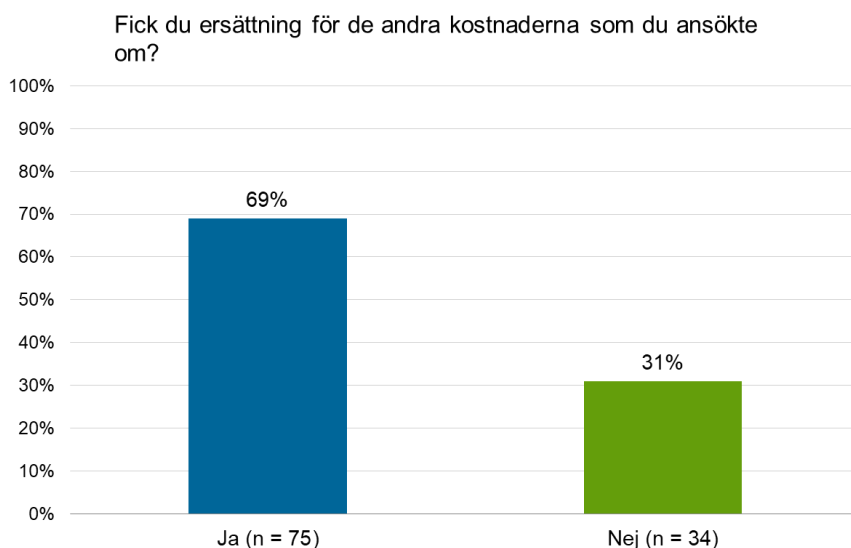
Figur 8. Djurägarnas skattning av hur den erhållna ersättningen för djur med särskilt ekonomiskt värde motsvarade djurets/djurens ekonomiska värde. Resultatet visar en stor spridning. Till exempel ansåg en tredjedel (32 %) att den ekonomiska ersättningen motsvarade 75 % eller mer av tamdjurens värde, och nästan en fjärdedel (23 %) att ersättningen motsvarade mindre än 25 % av värdet.

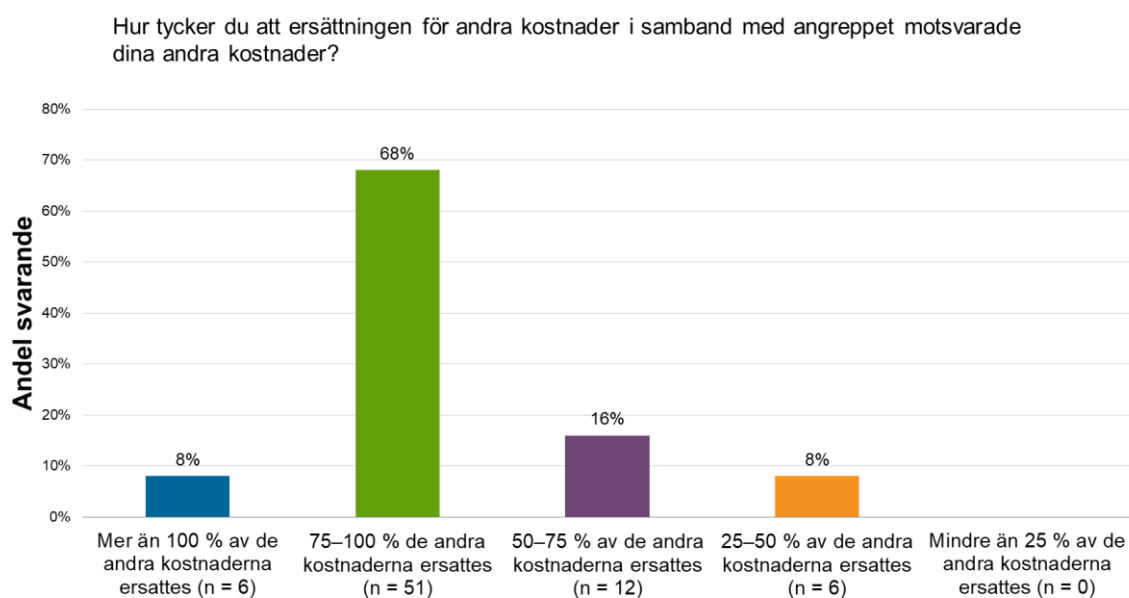
Figur 9. Nästan hälften (45%) av djurägarna ansökte om ersättning för andra kostnader (utöver för förlorade/skadade djur) som uppstod i samband med rovdjursangreppet.

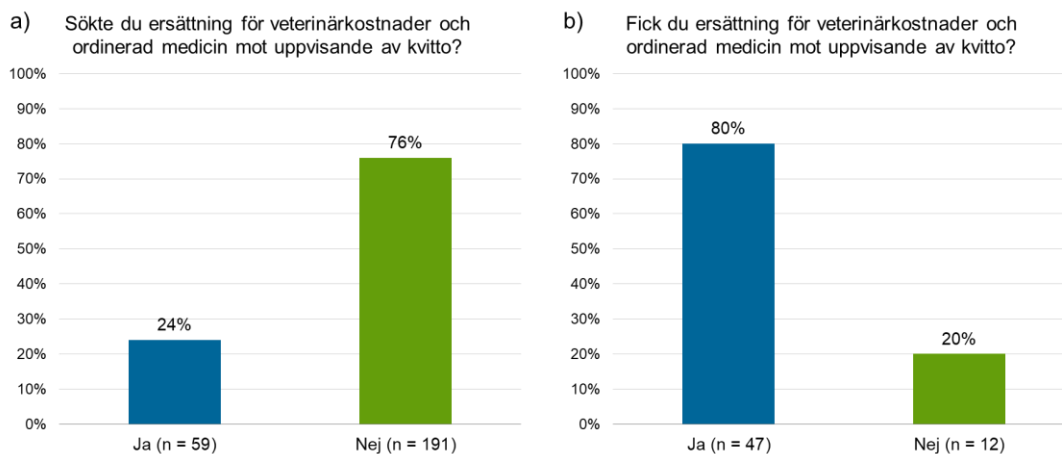
Figur 10. I samband med rovdjursangreppet ansökte nästan hälften av de deltagande tamdjursägarna om ersättning för andra kostnader i samband med angreppet. Figuren visar hur många djurägare som ansökte om ersättning för olika typer av kostnader. 109 personer svarade på frågan och i genomsnitt ansökte var och en om ersättning för tre typer av kostnader.

Figur 11. Bland de som ansökte om ersättning för andra kostnader i samband med angreppet svarade 69 % att de fick ersättning för andra kostnader.

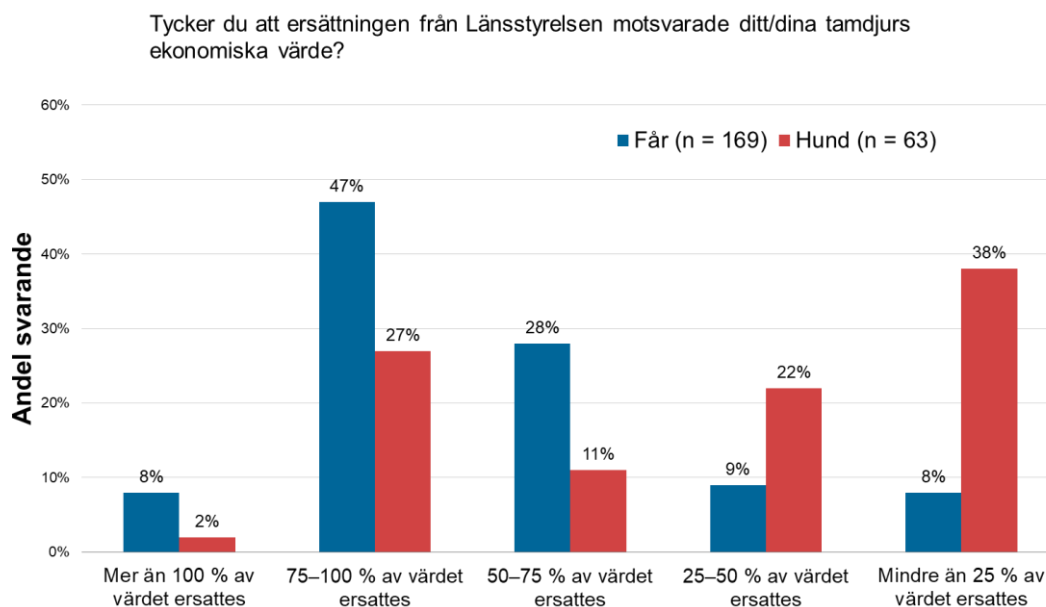
Figur 12. Djurägarnas skattning av hur den erhållna ersättningen för andra kostnader (figur 9) motsvarade de andra kostnaderna som uppstod i samband med angreppet. Bland djurägarna ansåg 76 % att ersättningen för andra kostnader motsvarade 75 % eller mer av kostnaderna. Jämfört med motsvarande frågor gällande ersättningen för förlorade djur (figur 6) och djur med särskilt ekonomiskt värde (figur 8), ansåg en betydligt större andel av de svarande att ersättningen för andra kostnader bättre motsvarade de faktiska kostnaderna. Värt att notera är dock att 31 % av de som svarade att de ansökte om ersättning för andra kostnader angav att de inte fick någon ersättning (figur 11).

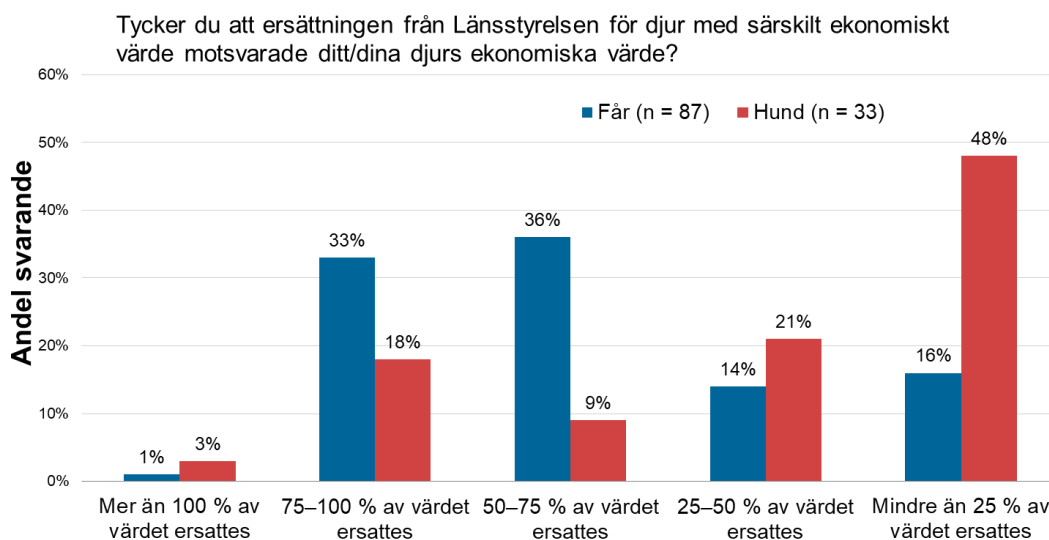
Figur 13. Av tamdjursägarna var det 59 (24 %) som ansökte om ersättning för veterinärkostnader och ordinerad medicin mot uppvisande av kvitto (a). Av dessa svarade 80 % att de fick ersättning (b).

Skillnad beroende på tamdjurstyp?

Det är möjligt att respondenternas syn på ersättningen skiljer sig beroende på typ av tamdjur som angripits. Nedan redovisas respondenternas svar specifikt för dem som i undersökningen beaktat ett angrepp på får eller hund (figur 14 och 15).

Figur 14. Skattning av hur ersättningen motsvarade djurens värde bland de i undersökningen som beaktade angrepp på får respektive på hund.

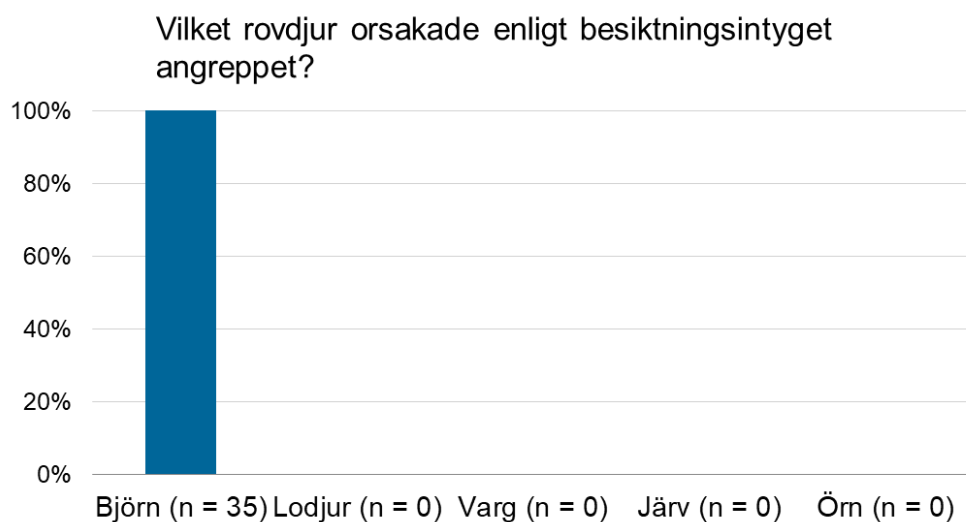

Figur 15. Skattning av hur ersättningen för djur med särskilt ekonomiskt värde motsvarade djurens särskilda ekonomiska värde bland de i undersökningen som beaktade angrepp på får respektive på hund.

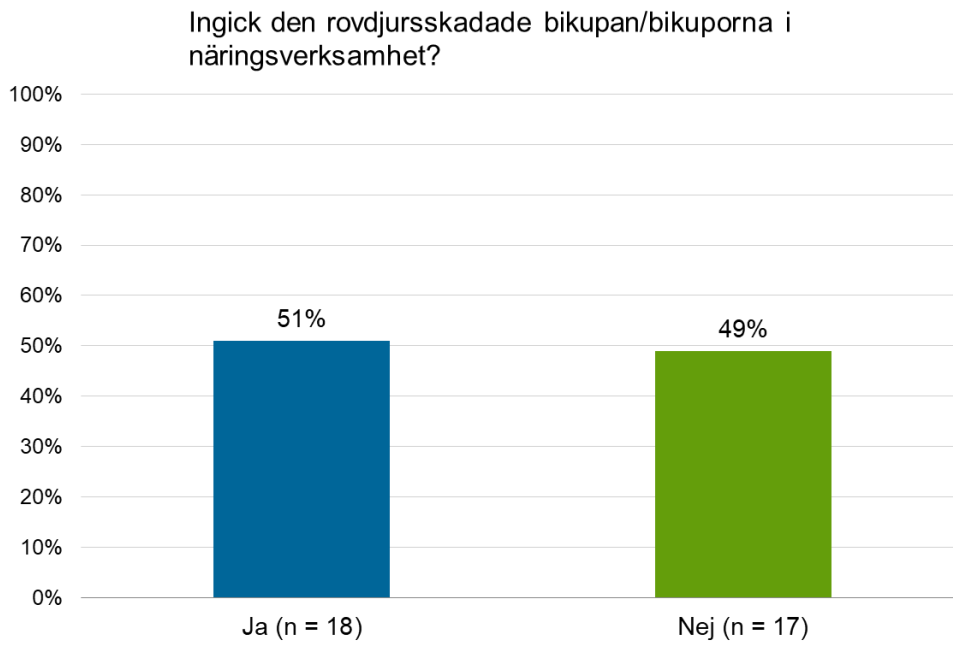
Bikupor

Bland de rovdjursangrepp som deltagarna beaktade när de svarade på undersökningens frågor om ersättning gällde 36 fall (13 %) angrepp på bikupor (figur 3).

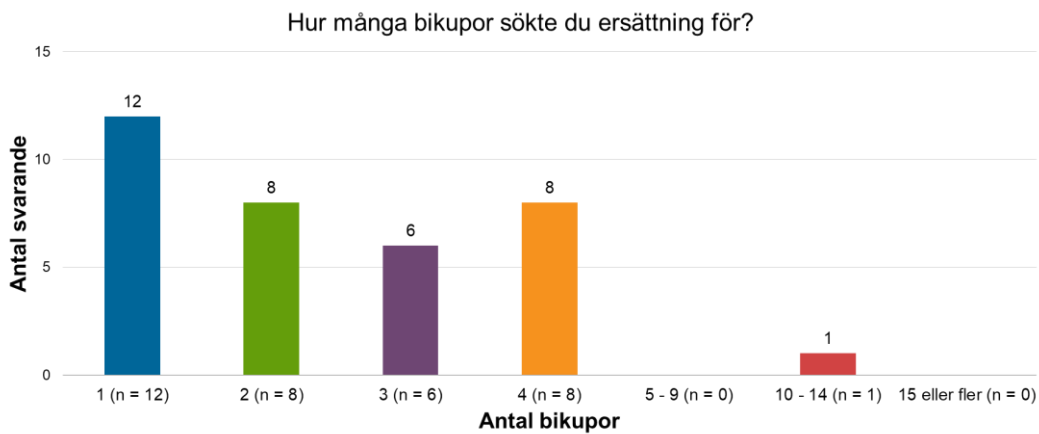
Utöver frågor om ersättningen innehöll även den del som var specifik för bikupor ett antal bakgrundsfrågor för att få viss information om angreppen och även möjliggöra nedbrytning av resultatet i mindre delar. Alla angrepp på bikupor var orsakade av björn (figur 16) och i hälften av fallen ingick bikuporna i näringsverksamhet (figur 17). Ansökan om ersättning för angripna bikupor omfattade 1–4 bikupor i alla fall utom ett som omfattade 10–14 bikupor (figur 18).

Figur 16. Samtliga fall med angrepp på bikupa/bikupor var orsakade av björn.

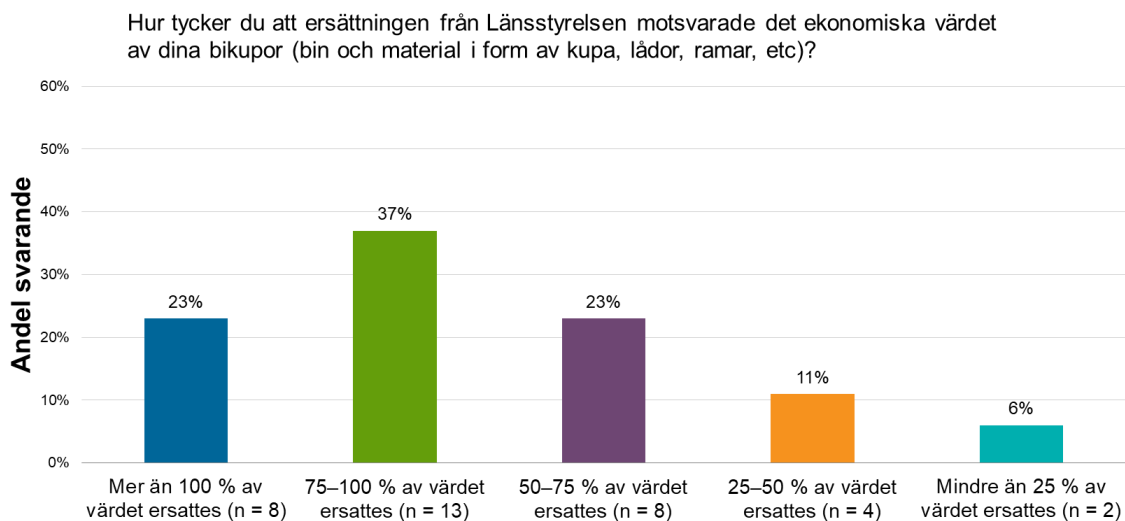

Figur 17. I hälften av de fall där rovdjursangreppet gällde bikupa/bikupor ingick dessa i näringsverksamhet.

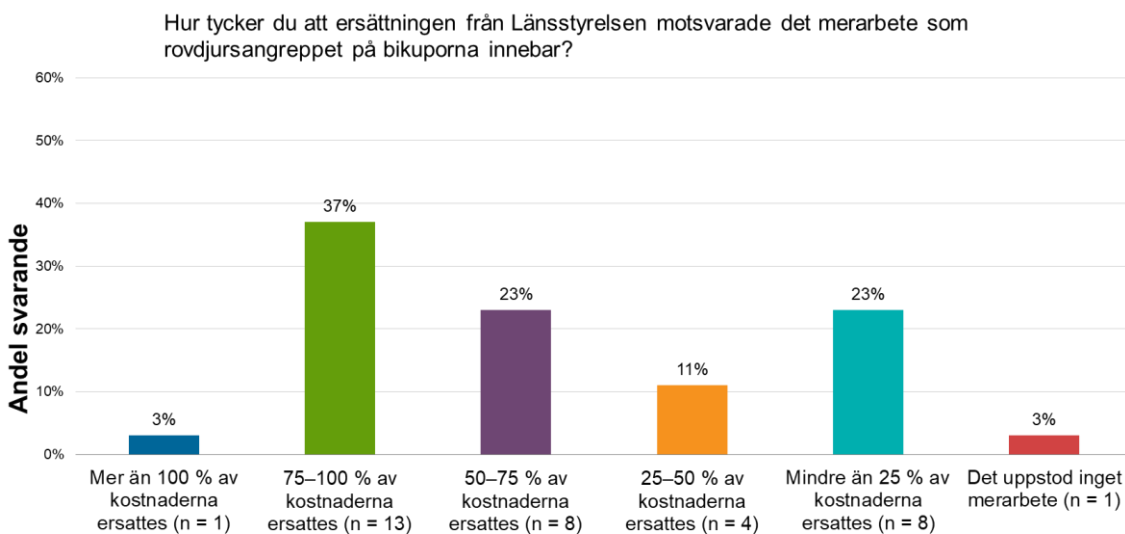

Figur 18. Antal bikupor som respondenterna ansökte om ersättning för.

Nedan redovisas svar på frågor om erhållen ersättning för angrepp på bikupor och i vilken grad respondenterna ansåg att ersättningen motsvarade de kostnader som uppstod i samband med angreppet (figur 19 och 20).

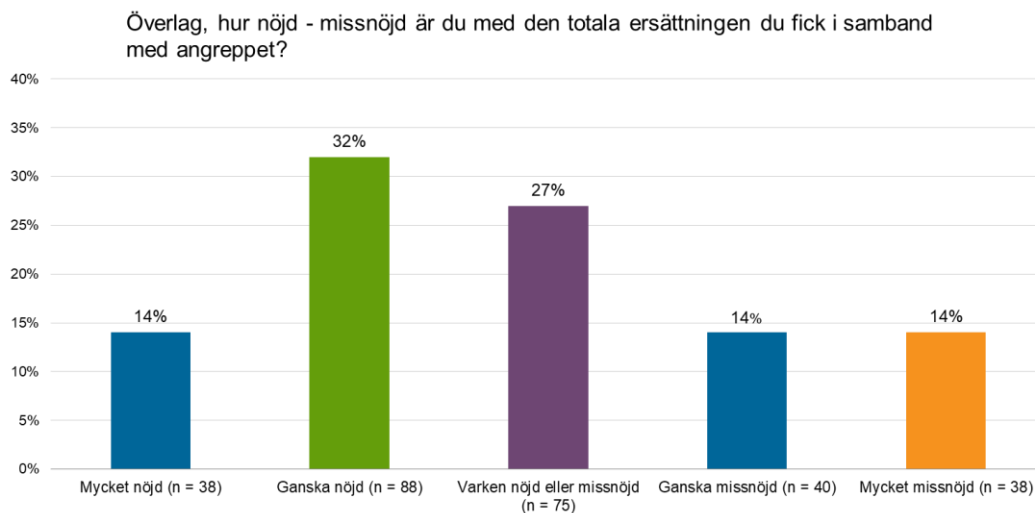
Figur 19. Respondenternas skattning av hur stor del bikupornas ekonomiska värde som ersattes efter rovdjursangreppet. Bland 35 svarande ansåg 21 (60 %) att ersättningen motsvarade 75 % eller mer av värdet på bin och bikupor.

Figur 20. Respondenternas skattning av hur ersättningen som erhöles motsvarade det merarbete som uppstod i samband med angreppet på bikuporna.

Nöjd eller missnöjd?

Alla som i formuläret angivit att de fått ersättning för ett rovdjursangrepp på tamdjur, hund eller bikupa tillfrågades också om att överlag skatta hur nöjda eller missnöjda de var med ersättningen de fått via Länsstyrelsen (figur 21).

Figur 21. Respondenternas skattning av hur nöjda eller missnöjda de överlag var med den totala ersättningen de fick från Länsstyrelsen i samband med rovdjursangreppet på tamdjur, hund eller bikupa.

Nära hälften (46 %) av respondenterna är mycket eller ganska nöjda med ersättningen. En dryg fjärdedel (27 %) är varken nöjda eller missnöjda och resterande dryga fjärdedel (48 %) är ganska eller mycket missnöjda med ersättningen.

Fritextsvar

De som ville kunde utveckla sitt svar i en textruta. Det valde 182 av 241 personer att göra. Omkring 110 av svaren uttryckte negativa erfarenheter och åsikter kopplade till ersättningen och ersättningssystemet. Ungefär 40 svar var positiva och cirka 25 innehöll både positiva och negativa aspekter.

Fritextsvaren visar en variation av åsikter och erfarenheter och kommentarerna ger en mångsidig bild av aspekter kring ersättningen och ersättningssystemet. Ofta betonas behovet av att överväga både ekonomiska och icke-ekonomiska faktorer då skador och ersättning ska bedömas. Det riktas kritik mot att ersättningen inte tar hänsyn till långsiktiga konsekvenser och psykiskt lidande hos djur och djurägare. Många betonade också svårigheterna i att bedöma och ersätta immateriella värden så som förlusten av en duktig och omtyckt jakthund eller av ett långsiktigt avelsarbete.

Positiva erfarenheter/upplevelser

- Snabb handläggning och utbetalning. Ett antal personer nämner att de fick effektiv hjälp och att ersättningen kom snabbt.
- Bra kontakt med besiktningsmän. En del framhåller positiva erfarenheter av besiktningsmännens stöd och samarbete.
- Förväntad ersättning erhöles. Vissa upplevde att de fick den ersättning de förväntade sig, att ersättningen täckte de faktiska kostnaderna och att ansökningsprocessen var enkel.

Negativa erfarenheter/upplevelser

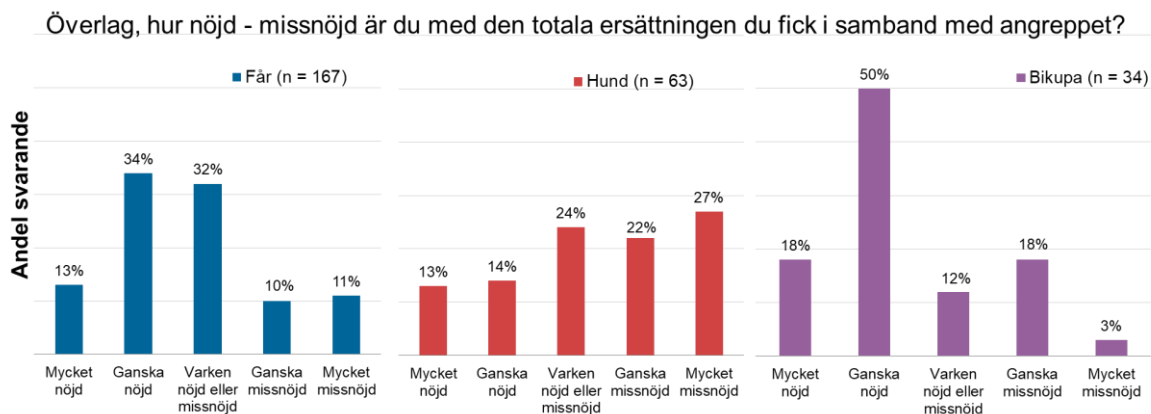
- Låg ersättning. Många uttrycker missnöje över att ersättningen är för låg, bland annat för tränade jakthundar, avelsdjur, merkostnader och förlorade framtida värden.
- Bristande förståelse från myndigheterna. Vissa anser att myndigheterna inte förstår den verkliga kostnaden och tidsåtgången för att föda upp djur.
- Otrygghet och extra arbete. Många påpekar att ett rovdjursangrepp medför otrygghet, extra arbete och ökade kostnader under en lång tid efter angreppet.
- Icke-ekonomiska faktorer som emotionellt lidande, förlorad arbetsinkomst och långvariga påverkningar på djuren betonades som svåra att värdera och ersätta.
- Ersättningen för veterinärvård ansågs vara otillräcklig i förhållande till dagens veterinärkostnader.
- Ingen ersättning för förlorad honungsskörd.

Förslag och önskemål

- Ökat stöd för förebyggande åtgärder.
- Rovdjursangrepp bör inte belasta djurförsäkringen.
- Ersättningen bör täcka fler aspekter, exempelvis förlorad honungsskörd, päls och skinn.
- Tydligare regler och mer rättvisa ersättningar.

Resultat uppdelat på tamdjurstyp

För att ta reda på om respondenternas uppfattning av ersättningen skiljer sig åt beroende på vilken typ av tamdjur som angripits har resultatet brutits ner på får, hund och bikupor (figur 22, tabell 2). Även fritextsvaren har sammanställts separat nedan. Get, nöt, svin och häst har inte granskats enskilt eftersom antalet fall i undersökningen var litet (figur 3).

Figur 22. Respondenternas skattning av hur nöjda eller missnöjda de överlag var med ersättningen. Svaren har separerats utifrån om ersättningen erhöles efter angrepp på får (blå), hund (röd) eller bikupor (lila).

Får

Flera av de fårägare som gav ett fritextsvar uttrycker missnöje gällande ersättningen. Många pekar på att ersättningen inte täcker alla kostnader, särskilt när det gäller arbetstid, extra passning och ökad stress. Vissa menar att ersättningen inte tar hänsyn till skinn- och köttvärden, samt att avelsvärdet ersätts för dåligt eller inte alls. Det framkommer också att vissa kostnader, som destruktion, inte inkluderas i ersättningen.

Ett antal personer är nöjda och framhåller att de fick önskad ersättning och att processen var snabb och effektiv. Vissa är tacksamma för bra hantering och stöd från Länsstyrelsen och några poängterar att de ekonomiska aspekterna täcktes tillfredsställande.

Många av respondenterna påpekar både fördelar och nackdelar med systemet. Bland åsikterna finns tankar kring den ekonomiska ersättningens omfattning, hantering av skinn- och köttvärden, samt problematik kring avelsvärde och ersättningens täckning av olika kostnader. Svaren återspeglar en komplex och differentierad syn på ersättningssystemet.

Hund

En stor del av de hundägare som gav ett fritextsvar uttrycker missnöje och frustration kring ersättning efter rovdjursangrepp. Många anser att ersättningen är otillräcklig och inte tar hänsyn till exempelvis den tid som investerats i att ta fram en bra jakthund. Ofta framhålls att ersättningen inte motsvarar det emotionella värdet av en hund, och att rovdjursangrepp inte bör belasta djurförsäkringen.

En liten del uttrycker nöjdhet med ersättningen och dess hantering och de uppskattar smidig handläggning, snabb utbetalning och god kontakt med Länsstyrelsen.

Många respondenter ger en nyanserad bild kring ersättningssystemet och påpekar både fördelar och nackdelar. Bland annat finns diskussioner om självrisk, försäkringsbolagens roll och vargens påverkan på jakthundar.

Bin och bikupor

Omkring hälften av de biodlare som gav ett fritextsvar framhåller ett visst missnöje med ersättningen. Många nämner bristen av ersättning för förlorad honung, extra arbete och specifika kostnader som inte täcks av nuvarande system. En del lyfter fram svårigheten att värdera utebliven honungsskörd och förlorat arbete. Några påpekar att ersättningen är ett schablonbelopp som inte tar hänsyn till alla kostnader.

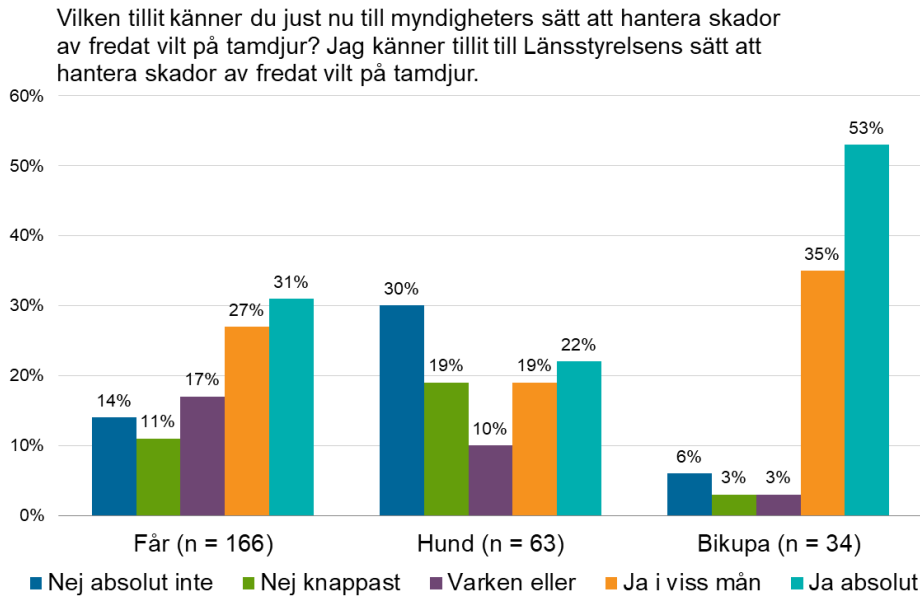
En ganska stor andel ger dock positiva omdömen om ersättningssystemet. De lyfter fram snabb hjälp och handläggning, rimlig ersättning och smidiga processer. Några poängterar att de fick tackning för både materiella skador och förlorad inkomst. En del uttrycker tacksamhet för att som hobbybiodlare få någon form av ersättning. Även bland biodlarna är det flera som framhåller både positiva och negativa aspekter kring ersättningssystemet.

Tabell 2. Enkel klassning av svaren från de respondenter som valde att i text uttrycka sig gällande hur nöjda – missnöjda de överlag var med ersättningen. Klassningen anger om svaret var negativt, positivt eller både negativt och positivt i förhållande till erhållen ersättning och ersättningssystemet. Svar som var svåra att tyda klassades som Oklart. Svar från respondenter som erhållit ersättning i samband med angrepp på får, hund och bikupor redovisas separat.

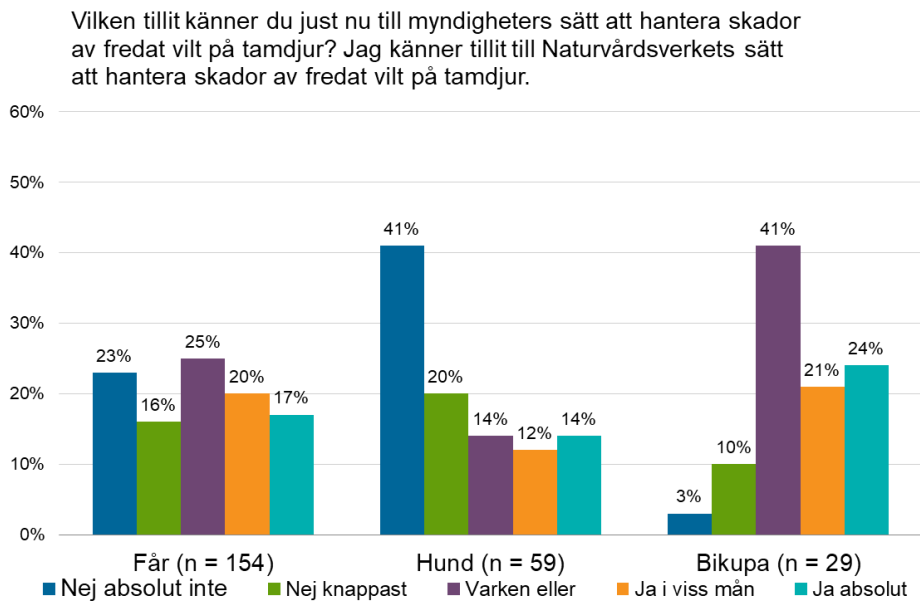
	Negativ	Positiv	Både negativ och positiv	Oklart
Ersatta för angrepp på får (n=101)	56%	20%	17%	7%
Ersatta för angrepp på hund (n=46)	80%	11%	0%	9%
Ersatta för angrepp på bikupor (n=26)	46%	31%	8%	15%

Tillit till myndigheter

Undersökningens deltagare tillfrågades även om vilken tillit de just nu känner för olika myndigheters sätt att hantera skador på tamdjur som orsakats av fredat vilt. Resultatet visar en stor spridning bland respondenterna, men sammantaget finns en tydlig trend att förtroendet minskar ju mer avlägsen myndigheten är (figur 23–26). Förtroendet för länsstyrelsen är betydligt större än förtroendet för EU, och förtroendet för Naturvårdsverket och riksdag/regering ligger någonstans mitt emellan.

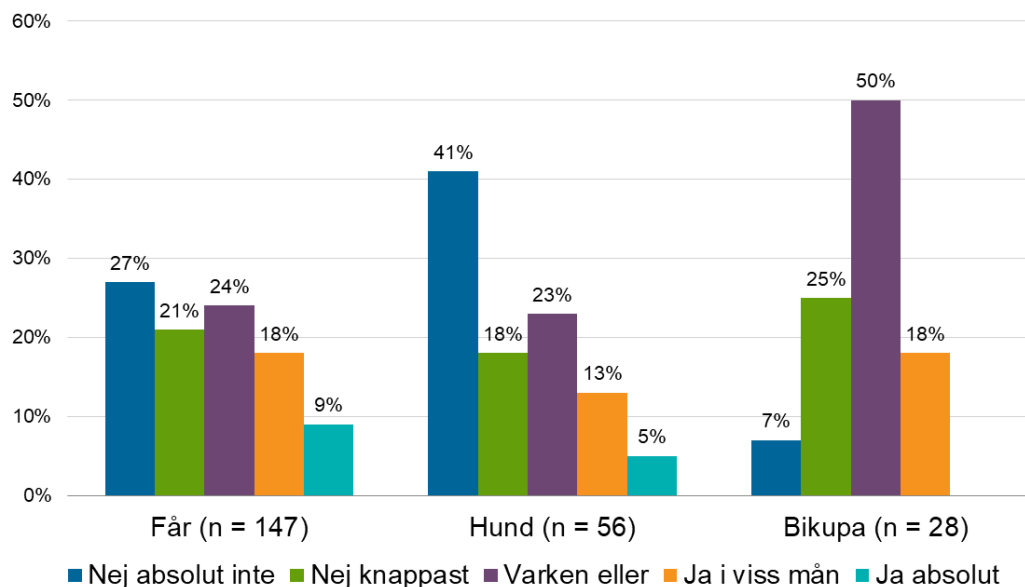

Figur 23. Tillit till Länsstyrelsens sätt att hantera skador av fredat vilt, redovisat enskilt för respondenter som i undersökningen beaktat angrepp på får, hund och bikupor.

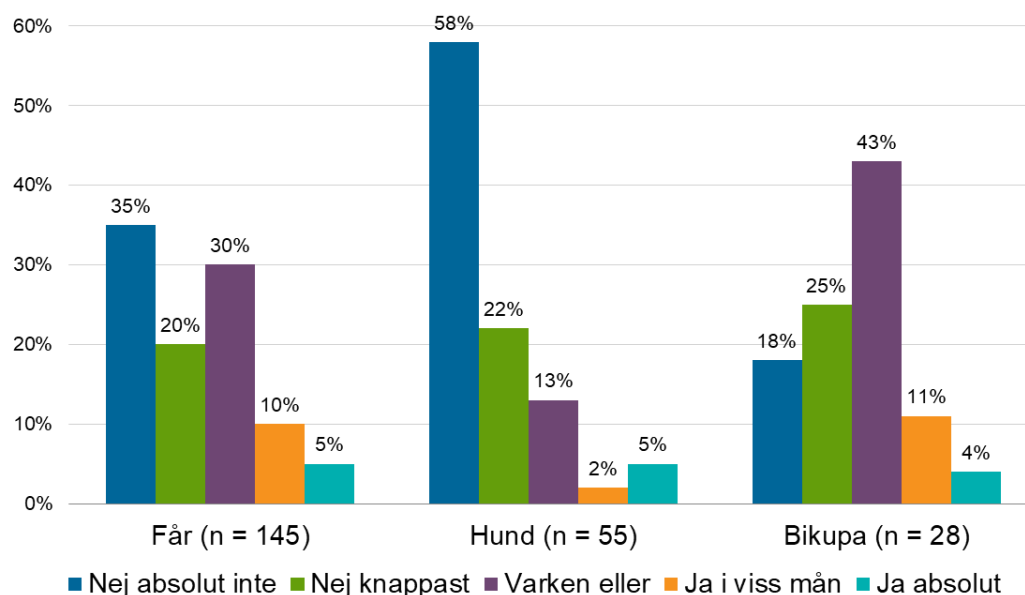
Figur 24. Tillit till Naturvårdsverkets sätt att hantera skador av fredat vilt, redovisat enskilt för respondenter som i undersökningen beaktat angrepp på får, hund och bikupor.

Vilken tillit känner du just nu till myndigheters sätt att hantera skador av fredat vilt på tamdjur? Jag känner tillit till riksdagens och regeringens sätt att hantera skador av fredat vilt på tamdjur.

Figur 25. Tillit till riksdagens och regeringens sätt att hantera skador av fredat vilt, redovisat enskilt för respondenter som i undersökningen beaktat angrepp på får, hund och bikupor.

Vilken tillit känner du just nu till myndigheters sätt att hantera skador av fredat vilt på tamdjur? Jag känner tillit till EU:s sätt att hantera skador av fredat vilt på tamdjur.

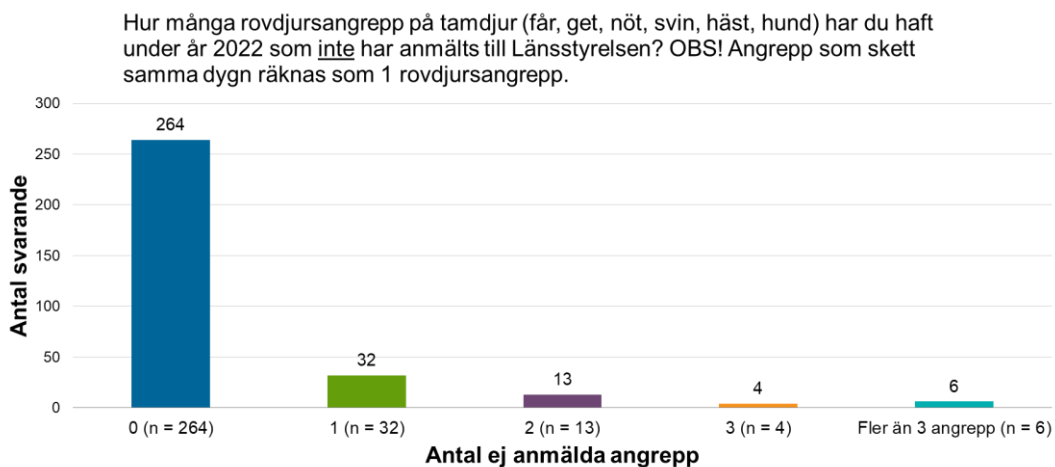

Figur 26. Tillit till EU:s sätt att hantera skador av fredat vilt, redovisat enskilt för respondenter som i undersökningen beaktat angrepp på får, hund och bikupor.

Ej anmälda rovdjursangrepp

I frågeformuläret fanns två frågor som gällde huruvida respondenterna under ett givet år (2022) haft rovdjursangrepp som *inte* anmälts till länsstyrelsen. Den ena frågan gällde angrepp på tamdjur och den andra angrepp på bikupor. Frågorna är intressanta eftersom det sannolikt finns ett mörkertal av rovdjursangrepp som aldrig kommer till länsstyrelsens kännedom. För de här frågorna ville vi inkludera så många respondenter som möjligt, helst alla som öppnade frågeformuläret. Därför ställdes dessa frågor direkt, innan de som inte tillhörde undersökningens verkliga målgrupp slussades vidare till formulärets slut. Gemensamt för alla som svarade på frågan om ej anmälda rovdjursangrepp 2022 var dock att de under 2017–2022 anmält minst ett angrepp som länsstyrelsen kvalitetssäkrat som angrepp av varg, björn, lodjur, järv eller örn samt att en postadress fanns registrerad i Rovbase.

Samtliga respondenter, oavsett typ av djurinnehav, kunde besvara både frågan om angrepp på tamdjur och frågan om angrepp på bikupor. Resultat på frågorna om *ej* anmälda rovdjursangrepp baserat på samtliga svarande redovisas i figur 27 och 28.

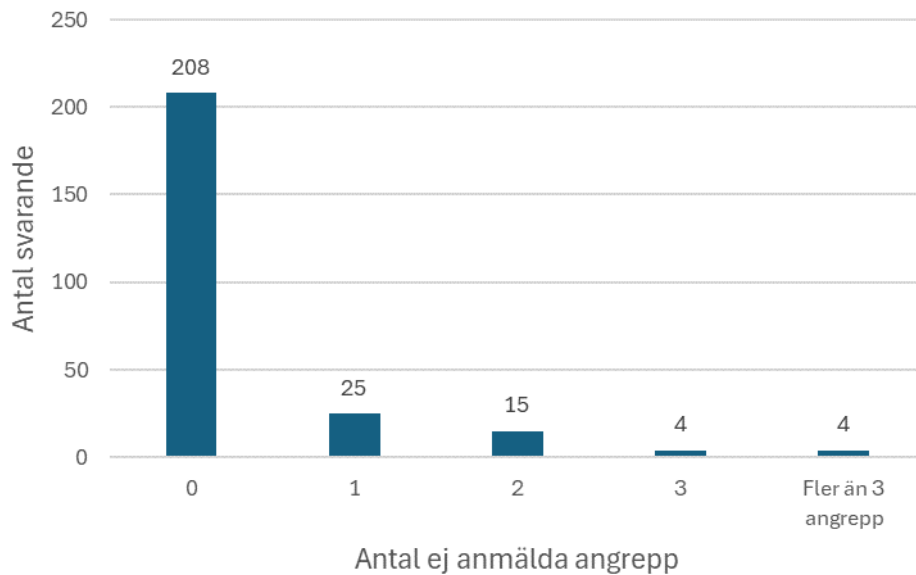

Figur 27. Respondenternas svar på hur många rovdjursangrepp på tamdjur de haft under 2022 som inte anmälts till länsstyrelsen. Totalt antal svar var 319.

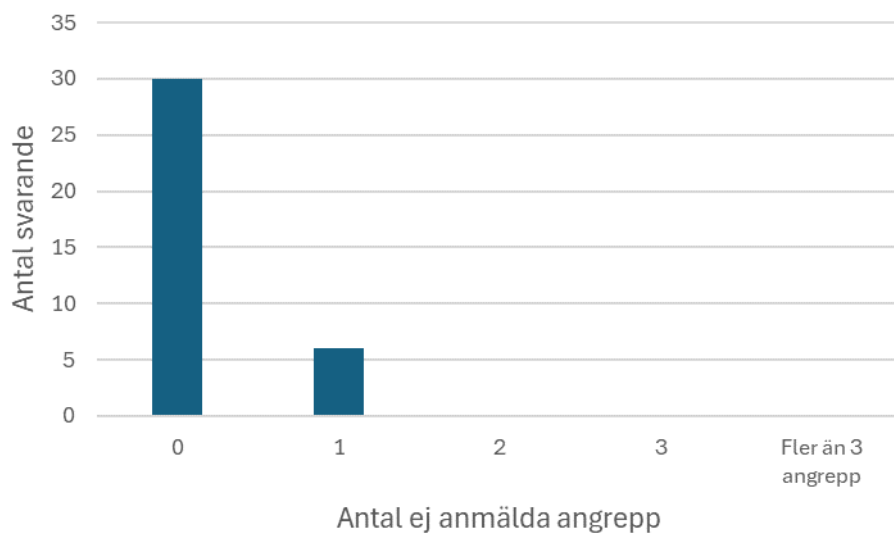

Figur 28. Respondenternas svar på hur många rovdjursangrepp på bikupor de haft under 2022 som inte anmälts till länsstyrelsen. Totalt antal svar var 316.

Tamdjursägare och biodlare är olika målgrupper och det är därför relevant att försöka skilja på deras svar. Detta är i viss mån möjligt, men givet formulärets utformning endast för de respondenter som tillhörde undersökningens målgrupp, alltså de som under 2017–2022 erhållit ersättning för rovdjursangrepp. I figur 29 redovisas hur de som fått ersättning för angrepp på tamdjur besvarade frågan gällande ej anmälda angrepp på tamdjur, och i figur 30 hur de som fått ersättning för angrepp på bikupor besvarade frågan gällande ej anmälda angrepp på bikupor.

Figur 29. Svar på samma fråga som i figur 27, men endast från personer vars senaste ersatta angrepp under 2017–2022 gällde tamdjur. Totalt antal svar var 256.

Figur 30. Svar på samma fråga som i figur 28, men endast från personer vars senaste ersatta angrepp under 2017–2022 gällde bikupor. Totalt antal svar var 36.

Diskussion

Det går inte att veta exakt vilken svarsfrekvens den här undersökningen hade, men bedömningen är att den var ganska hög. Ur målgruppen var det 289 personer som påbörjade frågeformuläret och 276 som fullföljde till sista frågan. Underlaget bör vara tillräckligt för att i framtiden kunna genomföra jämförande studier med utgångspunkt i samma frågor.

Nära hälften (46 %) av respondenterna är mycket eller ganska nöjda med ersättningen. En dryg fjärdedel (27 %) är varken nöjda eller missnöjda och resterande dryga fjärdedel (48 %) är ganska eller mycket missnöjda med ersättningen. En stor variation av åsikter och erfarenheter uttrycks i fritextsvar och ger en mångsidig bild av flera olika aspekter kring ersättningen och ersättningssystemet.

Missnöjet med ersättningen efter rovdjursangrepp är störst bland de som haft angrepp på hund. Detta är värt att notera då ersättningen vid hundangrepp inte är avsedd att täcka hundens värde utan endast försäkringens självrisk och annat. Resultatet kan tyda på att många hundägare inte känner till vad ersättningen avser täcka och att information om ersättningen behöver kommuniceras till dem.

När det gäller tillit till myndigheter visade undersökningen en tydlig trend med störst tillit till den myndighet som ligger närmast. Tilliten till länsstyrelsen var störst, följt av Naturvårdsverket, riksdag/regering och EU i fallande ordning. Det här mönstret förelåg brett bland respondenterna och förändrades inte oavsett hur svaren kategoriserades utifrån exempelvis respondenternas syn på ersättningen, verksamhetstyp (tamdjur, bin, näringsverksamhet eller inte), angreppets omfattning och länshemvist.

Gällande redovisningen av de rovdjursangrepp som aldrig anmäls till länsstyrelsen är det viktigt att påpeka att angreppen som redovisas i figurerna 27–30 är misstänkta rovdjursangrepp. Bland rovdjursangrepp som anmäls och besiktigas av länsstyrelsen visar det sig att omkring 50% av fallen orsakats av något annat än stora rovdjur. Det är rimligt att anta att det också gäller i det här fallet. Mörkertalet av ej anmälda rovdjursangrepp bör i så fall vara omkring hälften av de siffror som redovisas i figurerna 27–30.

SLU Viltskadecenter (VSC) är ett nationellt centrum för kunskap om vilt, viltskador och samhälle. Vi tar fram kunskapsunderlag i syfte att begränsa viltskador och viltrelaterade konflikter för att främja samexistens mellan vilt och människor. Vi samverkar med flera myndigheter och organisationer.

Vi arbetar på uppdrag av Naturvårdsverket sedan 1996 och tillhör institutionen för ekologi vid SLU, Sveriges lantbruksuniversitet.

www.slu.se/viltskadecenter

VILTSKADECENTER